

**R. P. D. Thomæ Delbene Marvbiensis, Clerici Regvlaris,
Sacrae Theologiae Professoris ... De Immvnitae, Et
Ivrisdictione Ecclesiastica**

Bene, Thomas del

Lugduni, 1674

IX. An ad licentiam Moniali dandam, quod possit egredi è clausura,
requiratur causa grauis?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-98676](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-98676)

17 *Vicarij Foranei, seu rurales, in quibusdam locis ab Episcopis constitui, ita ut eorum Dignitas, seu officium perpetuum sit, deponi non possunt, nisi ob graue delictum depositione dignum.*

- 1 **E**X dictis (quod scilicet Vicarius Generalis sit Iudex Ordinarius subditorum diocesis, quamvis ex Episcopo, cuius vicem gerit, & personam repræsentat, iurisdictionem exercens, sicut etiam constat ex c. *Romana*, de appellat. in 6. & cap. 2. de consuet. in 6.)
- 2 sequitur primò, quod Vicarius Generalis possit diocesanorum omnium confessiones audire, eorumque matrimonii validdè assistere, atque eiusmodi facultates etiam aliis sacerdotibus delegare: Doctores apud
- 3 Sanchez de matrim. lib. 3. disp. 29. Item possit in foro externo contentiosas causas cognoscere, præcipere, iudicare, atque etiam excommunicare. Doctores, quos citat, & sequitur Sanchez loco cit. & Suarez de censur. disput. 20. sect. 1. Quamvis non possit, attento iure communi, concedere meras, & voluntarias gratias, cuiusmodi sunt collatio beneficiorum, dispensatio in irregularitatibus ex occulto delicto, denunciationibus
- 4 matrimonij, & similibus: Doctores, quos citat & sequitur Garf. de beneficiis part. 5. c. 8. num. 46.
- 5 Dixi, attento iure communi, quia tamen iura decernant, quantanam iurisdicção Vicario Generali competat, non tamen prohibetur Episcopus suo Vicario, tam in foro interno, quam externo, contentioso, ac voluntario tribuere maiorem iurisdictionem, quam iure ordinario is habeat, sicuti praxis declarat, & tradunt communiter Doctores apud Garfiam loco cit. n. 62. & Sanchez de matrim. lib. 3. disp. 7. quest. 3.
- 6 Sequitur secundò, quod nulla consuetudine introduci possit, ut à Vicario Generali ad Episcopum appelletur, cap. 2. de consuetud. in 6. iuncta glossa verb. *Officiali*, quia ex dictis, & cit. cap. 2. vnum eorum est tribunal, vna iurisdicção, & veluti vna persona, & appellatio esse non potest ab eodem ad eundem, ait gloss. cit.
- 7 cap. *Romana*, de appellat. in 6. Quamvis à Vicariis non Generalibus, & ab Episcopo delegatam iurisdictionem in certa parte diocesis habentibus (qui in Clement. 2. de rescript. iuncta gloss. Foranei, & Decani rurales vocantur) ad Episcopum appellari possit; quia hi diuersum tribunal habent, & diuersi iudices habentur: gloss. in cit. cap. 2. de consuetud. in 6. & Doctores, quos citat, & sequitur Sanchez cit. lib. 3. disp. 29. num. 9. & Garf. cit. cap. 8. num. 26.
- 8 Sequitur tertio, quod mortuo, vel deposito Episcopo, Vicarij Generalis iurisdicção statim expiret, licet causa cœpta sit. Couar. in pract. qq. cap. 8. num. 4. Sanchez disput. 30. Molin. tract. 2. disput. 10. num. 2. cum glossa communiter recepta in Clement. ult. de procurator. verb. *conestata*, quamvis iurisdicção delegati ob
- 9 mortem delegantis statim similiter non expiret quoad negotia cœpta, cap. *gratum*, de offic. delegati. Ratio est, quia sicuti dicebam, Vicarij Generalis idem est cum Episcopo tribunal; delegati autem diuersum, & inferius.
- 10 Sequitur quarto, quod post mortem Episcopi Vicarius Generalis iterum à Capitulo confirmandus sit, ut deinceps iurisdictionem exercere possit, sicut ex communi docet Sanchez cit. disput. 30. Differt autem
- 11 Vicarij iurisdictionis extinctio, quæ fit per mortem, ac quæ fit per reuocationem facultatis, seu mandati; hæc enim extinctio posterior non habet effectum suum, nisi fuerit ipsi Vicario legitime, nomine scilicet Episcopi, intimata; iurisdictionis autem extinctio, quæ fit per mortem, vel depositionem Episcopi, ipsi iuri innititur; ideoque etiam ignorante Vicario, locum habet, nisi publicus error, seu publica ignorantia comiteretur ad ritulum coloratum iam existentem, iuxta l. *Barbatus*, ff. de offic. Prætor. & docent Do-

ctores, quos citat Sanchez loco supra cit. & Garf. de beneficio. part. 5. cap. 8. num. 176. Quapropter licet mortuo, vel deposito Episcopo expiret de facto potestas Vicarij, etiam causa integra, sicuti supra dicebam, & docent. Ioan. Andreas, Dominicus, & Hostiensis in cap. 1. de offic. Vicarij in 6. valent tamen acta Vicarij, & literæ dimissoriæ ab eo datæ, si communiter mors Episcopi ignoretur, ut rectè docet Henric. lib. 3. de pœnit. cap. 13. Quin neque desinunt illæ literæ valere, etiamsi postea, re integra, sciatur, mortem Episcopi fuisse priorem, ut idem Henriquez docet lib. de ordine, cap. 22. & Sanchez lib. 3. de matrim. disput. 20. num. 59.

Sequitur quintò, quod per Episcopi excommunicationem, vel suspensionem suspendatur solum, non autem omnino amittatur iurisdicção Vicarij Generalis, Sanchez, & Garfias in locis supra cit. argum. cap. 1. de officio Vicarij in 6. Quare retinet in tali casu Vicarius officium suum, licet non possit illud exercere, tamen causa cœpta fuerit. Sanchez ex communi cit. disput. 30. num. 6. In quo etiam differt à delegato; cum huius iurisdicção non cesset ob excommunicationem delegantis, si causa integra non sit, sed cœpta. Abb. in cap. licet undique, num. 8. de offic. delegati. & Auila de censur. part. 2. cap. 6. disp. 6. dub. 4.

Sequitur sexto, quod quicumque propriè dictus Episcopi, Prælati, Præsidis, vel Rectoris Vicarius, qui ab vno istorum, ut loco ipsius iurisdictionem exerceat, constituitur, ab eodem omnino pendeat, ut plerumque pro arbitrio deponatur. Doctores in l. *solent*. §. *sicut*, de offic. Proconsul. Abb. Clement. 2. num. 7. de rescript. Rodriguez tom. 3. qq. Regular. quest. 77. art. 2. Quamvis aliorum, qui minus propriè Vicarij dicuntur (qui scilicet in subsidium principalis Prælati, Abbatibus, Prioribus, vel Rectoribus, ex Ordinis Constitutione, vel consuetudine, ut proprium, atque ordinarium munus exerceant, constituuntur, & vocari solent subprioribus, Vicerectoribus, Viceguardiani, &c.) iurisdicção, & officium, mortuo, vel deposito principali, non expiret. Nauar. Comment. 3. de Regul. cap. nullam 18. quest. 2. num. 22. §. ad prius. Molin. de iustit. tom. 5. disput. 20. num. 14. & Sà verb. Religio, num. 66. Quin & Vicarij foranei, seu rurales ita in quibusdam locis ab Episcopis constitui consueverunt, ut eorum dignitas, seu officium perpetuum sit, & quasi ordinariam iurisdictionem obtineant; ideoque priuari, seu deponi non possint, nisi propter delictum graue, & depositione dignum. Hojeda de incompatib. benefic. part. 2. cap. 10. num. 18. & Tholos. lib. 15. synagmat. cap. 37. num. 5.

DVBITATIO IX.

An ad licentiam Moniali dandam, quod possit egredi è clausura, requiratur causa grauis.

S Y M M A R I V M.

- 1 Moniali non potest dari licentia egrediendi à clausura absque causa graui, scilicet magni incendij, infirmitatis, lepre, aut epidemia.
- 2 Egredi è clausura est res grauis, & multis scandalis, ac Monialium castitatis periculis plena.
- 3 Legitima causa nomine ab Episcopo approbata ex Concilio Tridentino non intelligitur quacumque ab Episcopo approbata, sed tantum expressa in cap. periculoso.
- 4 Magnum incendium non excluditur in cap. periculoso. 5 Causa

- 5 *Causa expressa in citatis iuribus data capacitate, & commoditate Monasterij ad medendum, & cessante contagionis alio periculo, non sunt sufficientes.*
- 6 *Exitus non licet si possit occurri incendio, vel ruina imminente, vel hostium impetui, non egredientibus Monialibus e suis Monasteriis.*
- 7 *Superior curare debet, ut Monialis egressa propter morbum foris, non maneat plusquam cura patitur.*

Responderetur affirmatiue: patet ex cap. periculoso, de statu Regul. in 6. ibi: *Itaque nulli earum tacito, vel expresse professæ quacunque ratione, vel causa (nisi forte tanto, & tali morbo euidenter aliquam earum laborare constaret, quod non possit cum aliis absque graui periculo, seu scandalo commorari) Monasteria ipsa deinceps egrediendi facultas concedatur.* Item ex Tridentino sess. 25. cap. 5. de Regular. ubi innouatur dict. cap. periculoso, & subiunguntur hæc verba: *Nisi ex aliqua legitima causa ab Episcopo approbanda.* Item ex Motu Pij V. Decori, & honestati, ibi: *Ordinarius nulli Abbatissarum, Priorissarum, aliarumque Monialium de cetero, etiam infirmitatis, seu aliorum Monasteriorum, etiam eis subiectorum, aut domorum, parentum, aliorumque consanguineorum visitandorum, aliæ occasione, & preteritu, nisi ex causa magni incendiij, vel infirmitatis, lepra, aut epidemij, &c. a Monasteriis exire, sed nec in prædictis casibus extra illa, nisi ad necessarium tempus stare liceat.* Et merito sic in his iuribus statuendum est, quia reuera clausura egredi est res grauis, multis scandalis, ac Monialium castitatis periculis plena. Vide Nauarum comment. 4. de Regular. n. 40. & 48.

Ceterum, licet cap. periculoso, & Motus Pij V. strictius loqui videantur, quam loquitur Tridentinum (cùm Tridentinum dicat, sat esse causam legitimam arbitrio Episcopi approbandam, & cap. periculoso, ac Motus Pij V. causas determinent, solumque Episcopo veritatem earum approbandam committant) & ideo correctio quædam iuris esse videatur; præsertim quia Motus Pij V. auxit postea causas egressus expressas in cit. cap. periculoso, cùm, etsi lepra, & epidemia expressa in motu Pij V. comprehendatur sub morbo contagioso expresso cap. periculoso, tamen incendiij causa addita in Motu Pij V. non comprehendebatur sub dicto morbo contagioso. Nihilominus dicendum est, quod non sit iuris correctio, sed declaratio, quia Tridentinum ibi ait, se innouare cap. periculoso, & Pius V. in suo Motu, dicit: *Inherentes decreto Sacri Concilij Tridentini de clausura Monialium disponenti, ac aliis nostris literis super huiusmodi clausura editis, scilicet Motui alteri suo incipienti, Circa Pastoralis, ubi in omnibus, & per omnia innouat, & iubet obseruari disposita in cit. cap. periculoso, & consequenter dicendum est, quod Tridentinum nomine legitimæ causæ ab Episcopo approbandæ, non intellexerit quacunque causam, quæ Episcopo legitima videatur, sed intellexerit solum causas expressas in capitulo periculoso (quod innouare prorsus intendebat) & solum istarum veritatem approbandam arbitrio Episcopi commiserit. Itemque dicendum est, quod Motus Pij V. declarauerit, magnum incendium non excludi in cap. periculoso, cùm incendium causis ibi expressis sit causa similis, quin vrgentior, & maius vitæ periculum Monialibus iniiciens.*

Ex dictis sequitur, quod nec etiam ipsæ causæ expressæ in citatis iuribus legitimæ, seu sufficientes sint ad egressum, si Monasterium ita sit capax, vel ea sit ei morbo medendi commoditas, ut nullum ad sit contagionis aliarum Monialium periculum, quia in cap. periculoso, per Tridentinum, & Motum Pij V. in

Thom. Delbene de Immunit. Eccl. Pars II.

nouato expresse dicitur: *Si non possit cum aliis absque graui periculo commorari: ergo, &c. probatur ratione, quia in tali casu cessat egrediendi necessitas, quæ huius concessionis causa fuit, & ita docet Rodriguez tom. 3. 99. Regul. quest. 31. art. 1. quatenus ait, licere ex his omnibus causis exitum propter inuitabile aliarum Monialium periculum; ita etiam Collector priuilegiorum Mendicantium, verb. Clausura Monialium, casu 1. in fin. Llamas in append. §. 10. & Lezana tom. 1. cap. 25. num. 20. quatenus aiunt, non licere exitum, si possit occurri incendio, vel ruina minanti, vel hostium impetui non egredientibus Monialibus e suis Monasteriis.*

Quapropter ut Superior egrediendi licentiam iuste concedat, debet videre, non solum adesse morbum, sed etiam adesse Monasterij commoditatem ad medendum, absque periculo infectionis aliarum Monialium: debet etiam curare, quod Monialis sic legitime iam e Monasterio egressa, tamdiu solum extra Monasterium moretur, quamdiu solum ad morbum curandum extra illud morari ipsi fuerit necessarium, sicuti expresse dicitur in dicto Motu Pij V. Decori, & honestati, in vltimis verbis.

DVBITATIO X.

An hic epidemij nomine veniat morbus contagiosus grauis quicumque, vel solum morbus contagiosus pestiferus, seu pestis proprie dicta?

S V M M A R I V M.

- 1 *Epidemia nomine venit morbus contagiosus quicumque grauis, qui scilicet plurimos inuadit, & populariter grassatur, licet pestiferus non sit, seu maiorem partem eorum, quos afficit, sicut pestis, non occidat.*
- 2 *Lepra adiungitur ad epidemiam, quia nihil pestis, sed solum infectionis aliarum in periculum habet.*
- 3 *Nomine epidemij solum pestis intelligeretur si authenticè constaret de quadam Sacra Congregationis declaratione.*

Responderetur, quod (quamvis Gutierrez 99. 1 Canon lib. 1. cap. 14. num. 7. & 8. Zecchius de Republic. Eccl. tit. de Regular. cap. 3. num. 15. vers. 9. Llamas in Appendice, §. 1. in fin. Sorbus in Compend. Mendicant. verb. ingressus Monasteriorum Monialium, in 6. Diana tractat. 15. miscellan. resolut. 23. sentire videantur, quod veniat solum morbus contagiosus pestiferus, qui scilicet non solum quamplurimos inuadit, sed etiam maiorem partem eorum, quos afficit, occidit) dicendum tamen sit oppositum, quod præter pestem veniat morbus contagiosus grauis quicumque, qui scilicet plurimos inuadit, sed populariter grassatur, licet pestiferus non sit, seu maiorem partem eorum, quos afficit, sicut pestis, non occidat: sic Nanar, Comment. 4. de Regularib. num. 48. notab. 4. Rodriguez tom. 1. 99. Regular. quest. 49. art. 8. ad fin. Layman. lib. 4. tract. 5. cap. 12. num. 1. Lezana tom. 1. cap. 25. numero 20. Gauantus in Man. Episcop. verb. Monialium clausura, num. 7. & seqq. Cened. collectan. 31. ad Sextum Decretalium, num. 2. & probatur, quia iura in exceptione causarum prospiciunt communi morbo Monialium, ne propter vnā infectionis vitandæ ex vnus Monialis intra Monasterium

S sterium